

Ситуація ускладнюється, якщо дитина недоотримує взаємодію з іншими, все більше і більше обертаючись у штучному середовищі з гіперувагою та гіперопікою. Не отримавши визнання серед однолітків і зреагувавши фрустраційно, процес адаптації буде проходити болісно через відсутність бажаної і одночасно необхідної уваги з боку оточуючих.

Список використаних джерел:

1. Бевз Г.М. Дитина в прийомній сім'ї: нотатки психолога / Г.М. Бевз, І.В. Пеша. Київ: УІСД, 2001. 101 с.
2. Бех І.Д. Особистісно-зорієнтоване виховання: науково-методичний посібник / І.Д. Бех. Київ: ІЗМН, 1998. 204 с.
3. Вайнола Р.Х. Технологізація соціально-педагогічної роботи: теорія та практика: навчальний посібник / за ред. С.О. Сисоевої. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2008. 134 с.
4. Семиченко В.А. Мистецтво взаєморозуміння. Психологія та педагогіка сімейного спілкування: навчальний посібник / В.А. Семиченко, В.С. Заслуженюк. Київ: Веселка, 1998. 209 с.

Інна Ліпчевська,

науковий співробітник відділу навчання мов
національних меншин та зарубіжної літератури

Інституту педагогіки НАПН України,

аспірант Інституту педагогіки НАПН України

Науковий керівник: *Богданець-Білокаленко Н.І.*,

доктор педагогічних наук, доцент, завідувач відділу

навчання мов національних меншин та зарубіжної літератури

Інституту педагогіки НАПН України

БЕСІДА ЯК МЕТОД РОЗВИТКУ УСНОГО УКРАЇНСЬКОГО МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ НАЦІОНАЛЬНИХ СПІЛЬНОТ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСТУПНОСТІ МІЖ ДОШКІЛЬНОЮ ТА ПОЧАТКОВОЮ ОСВІТОЮ

Питання реалізації наступності у навчанні дітей дошкільного й молодшого шкільного віку розглядали науковці А. Богуш, О. Кононко, І. Лапшина, Т. Поніманська, О. Проскура, Т. Степанова, Т. Фадеєва та ін. В останні десятиліття виконано низку досліджень вітчизняними (О. Боделан, Л. Дзюбко, Г. Назаренко, Л. Федорович, О. Чепка, Н. Черепаня та ін.) і зарубіжними (Т. Єрахтіна, С. Козін, І. Накова, Т. Солякова та ін.) ученими, у яких розкривається процес моделювання організаційно-педагогічних умов забезпечення наступності між дошкільною й початковою освітою в контексті психологічної підготовки, активізації особистісних ресурсів дітей і сприяння їх адаптації до школи. Зміни в освітній парадигмі України та впровадження концепції Нової української школи вносять корективи не тільки у шкільну ланку освіти, а і у забезпечення наступності між нею та дошкільною ланкою, що, у свою чергу, зумовлює модернізацію останньої.

Одним з класичних методів навчання, який значно змінився, удосконалився відповідно до компетентнісного підходу в освіті, є бесіда. У сучасній інтерпретації, у закладах дошкільної та початкової освіти, її можна розглядати як ефективний метод навчання українського мовлення дітей національних спільнот, мови яких є

близькоспорідненими з державною. Бесіда розглядається як універсальний метод опрацювання невеликих за обсягом текстів (оповідань), спрямований на реалізацію практики аудіювання та говоріння у контексті обговорення оповідання та виконання певних завдань до нього.

Так, перед ознайомленням із текстом дітям може бути запропоновано здогадатися, якою буде його назва; про кого (про що) розповідатиметься. Передбачення виконується за ключовими словами (які називає педагог українською мовою), змістовною ілюстрацією чи серією малюнків (коміксом). Після опрацювання тексту необхідно обговорити, чи правильними були здогадки. Важливо, щоб діти аргументували як висновки, так і припущення.

Ознайомлення групи чи класу з текстом проводиться у формі прослуховування аудіозапису (разом із демонстрацією відповідних ілюстрацій) або коміксу, який читає педагог; перегляду короткого мультфільму (анімації) тощо. Якщо зустрічаються незнайомі слова, доречно запропонувати дітям спробувати здогадатися їхнє значення за контекстом, а потім, з допомогою педагога, перевірити у словничку.

У обговоренні історії використовуються питання і з короткими відповідями («так» або «ні»), і з розгорнутими. Останні мають будуватися за відомими мовленнєвими моделями або міститися у запитаннях (наприклад: «Чи ходить Оленка до школи? – Так, Оленка ходить до школи»).

Також, користуючись ілюстраціями до тексту, дітей можна попросити:

- назвати, про кого історія та описати головних героїв (зовнішність, характер, настрій);
- придумати власний варіант заголовку оповідання або назви до кожної з його частин;
- поставити питання за змістом, користуючись вивченими раніше мовленнєвими моделями.

Для закріплення лексики доречними є завдання:

- виберіть (пригадайте) з тексту слова, які можна об'єднати загальним поняттям (тварини, одяг, імена тощо). Перевірка правильності виконання завдання здійснюється з використанням ілюстрацій, закріплених на дошці;
- назвіть слова-назви (іменники), слова-ознаки (прикметники), слова-дії (дієслова), які ви запам'ятали з тексту;
- вставте пропущені слова у розповідь, користуючись їх портретами - ілюстраціями.

Останнім етапом опрацювання тексту має бути його переказ. Завданнями на цьому етапі можуть бути:

- розставте опорні слова-картинки (або сюжетні малюнки) у правильному порядку. Розкажіть історію, користуючись створеною послідовністю;
- уважно роздивіться план історії у малюнках та розкажіть історію стисло: до кожного малюнка потрібно придумати тільки одне речення;
- спробуйте переказати історію стисло. Розповідайте тільки найголовніше;
- створіть у малюнках план до розповіді, потім перекажіть оповідання;
- розкажіть історію від імені одного з персонажів.

Для підвищення зацікавленості дітей у виконанні завдання, розвитку їх пізнавального інтересу, актуально поєднати цей етап з інсценізацією, міні-проектом або дидактичною/рольовою грою.

Використання бесіди в освітній практиці закладів дошкільної та початкової освіти відповідає принципу неперервності освітнього процесу, розвиває особистість дитини, формує вміння спілкування українською мовою, комунікативну компетентність. Також, за умови відповідного змістовного наповнення текстів для опрацювання, цей метод сприяє залученню дітей національних спільнот до української культури, становленню вторинної мовної особистості.

Список використаних джерел:

1. Богданець-Білооскаенко Н. І., Романюк С. З. Методика роботи над літературним твором з молодшими школярами. Рідна мова: Журнал. Вип. 25. 2016р. С. 54-63.
2. Дидактичні та методичні засади компетентнісно-орієнтованого навчання іноземних мов у початковій школі: навчально-методичний посібник / Горошкін І. О. та ін.; за ред. В. Г. Редька. Київ, 2019. 413с.
3. Концепція нової української школи. URL: <https://drive.google.com/file/d/0BzKkv8gxSZUkMzZMbWtPYU9IWXM/view/>. (Дата звернення: 29.09.2020).
4. Половіна О.А., Ліпчевська І.Л. Наступність дошкільної освіти та нової української школи: реалії та перспективи. Інноватика у вихованні: Зб. наук. пр. Вип. 7. Том 1. 2018р. С. 203-213.
5. Смовженко Л.Г. Методика навчання полілогічного спілкування першокласників на уроках англійської мови: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2007. 17 с.
6. Хорошковська О.Н. Теоретико-методичні засади навчання української мови і мовлення у школах і ступеня з мовами викладання національних меншин України: монографія. Київ: Педагогічна думка, 2012. 162 с.

Людмила Лісова,

кандидат педагогічних наук, старший викладач
кафедри логопедії та спеціальних методик
Кам'янець-Подільського національного
університету імені Івана Огієнка

ОСОБЛИВОСТІ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ТЯЖКИМИ ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ

Відповідно в період навчання в початкових класах формуються основи, які мають вагомий вплив на майбутнє життя та діяльність дитини.

Особливості пізнавальної діяльності молодших школярів з тяжкими порушеннями мовлення (надалі ТПМ) вивчали Н. Гаврилова, О. Лурія, В. Тарасун, Л. Цветкова та ін. Зокрема, Н. Гаврилова та В. Тарасун вказують на те, що порушення процесів і функцій пізнавальної діяльності, можуть бути причиною труднощів засвоєння математичних знань значної кількості школярів [5].

У викладанні математики значне місце займають арифметичні задачі. Висока оцінка такого вміння пояснюється великим значенням цього виду математичної роботи. Арифметичні задачі мають загальноосвітнє, корекційно-виховне та практичне значення для учнів з ТПМ. На початковому етапі роботи саме на матеріалі задач найлегше зобразити практичну ситуацію, яка формує у дітей розуміння обчислювальних операцій [5].

Розв'язання арифметичних задач значно впливає на розумовий розвиток учнів, на розвиток їх мислення, мовлення, уваги, уявлення, пам'яті, спостережливості тощо. Вони сприяють формуванню системи математичних знань, умінь і навичок.